

Érettségi vizsga - 2020

E. d) Próba

Filozófia

12. Teszt

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Minden tétel megoldása kötelező. Hivatalból 10 pont engedélyezett.**
- **A munkaidő hossza 3 óra.**

I TÉTEL

(30 pont)

Írjátok a vizsgalapra a helyes válasznak megfelelő betűt az alábbi esetek mindegyikénél! Csak egyetlen válasz lehet helyes.

1. Az élet értelmének, mint filozófiai problémának központi kérdése a következő:
 - a. Milyen a viszony az egyén és hatalom között?
 - b. Az értelem a megismerés egyik forrása?
 - c. Mi a valódi hasznosság?
 - d. A boldogság az élet egyik célja?
2. Az etika, köznapi értelemben, mint az erkölcs vagy gyakorlat fogalmának szinonimája, amelynek célja a boldogság, a boldog élet meghatározása:
 - a. az egyén és hatalom viszonyának meghatározása
 - b. az emberi cselekedetek vagy cselekedetek erkölcsi szempontjai
 - c. az azonosság és másság közötti viszony
 - d. a megismerés legbiztosabb forrásai
3. Az *alkalmazott etika* keretében sajátosan megközelített probléma/téma az, ami a következőre vonatkozik:
 - a. eutanázia
 - b. az élet értelme
 - c. igazság és tévedés
 - d. emberi természet
4. A társadalmi-politikai szabadság a következő politikai rendszer értéke:
 - a. elitista
 - b. demokratikus
 - c. autoriter
 - d. totalitárius
5. J. P. Sartre filozófus úgy véli, hogy:
 - a. az állam fő célja, hogy biztosítsa a személyi és szabadságjogok tiszteletben tartását
 - b. az ember választ, szabad és szabadságra ítéltetett, éppen ezért felelős is
 - c. egyértelmű/világos különbséget kell tenni a pozitív és negatív szabadság között
 - d. az ember, természetes állapotban, szabadságra lévén ítéltetve, felelőtlen/nem felelős a választásaiért
6. A társadalmi-politikai felelősség feltételezhető, ha:
 - a. az ember szabad
 - b. az ember sértő módon kényszerített
 - c. az ember közömbös társaival szemben
 - d. az emberből hiányzik a kifinomultság
7. **Nem** képez alkalmazott etikai problémát:
 - a. a törvények tisztelete
 - b. a klónozás
 - c. a halálbüntetés
 - d. az eutanázia

8. A szabadság egy kedvenc téma (a következő filozófus) művében:
- B. Pascal
 - I. Kant
 - J. St. Mill
 - L. Blaga
9. I. Kant, a deontológiai etika képviselője, úgy véli, hogy a kategorikus imperatívusz feltételezi:
- egy lehetséges cselekedet gyakorlati szükségességét, amelyet a cél elérésének eszközének tekintenek
 - egy olyan maxima alapján való cselekvést, amely ugyanakkor részleges törvénnyé válhat
 - egy, a törvény tiszteletéből származó cselekedet végrehajtásának szükségességét
 - egy olyan maxima alapján való cselekvést, amely egyúttal általános törvénnyé is válhat
10. Az utilitarizmus és a hedonizmus ellentétes etikai elméletei:
- az empirizmusnak
 - a deontológiai etikának
 - az etatizmusnak
 - az elitizmusnak

II. TÉTEL

(30 pont)

A. A bal oldali oszlopban *filozófusok nevei* vannak felsorolva, a jobboldali oszlopban pedig olyan igaz kijelentések, amelyek az illető filozófusok nézeteire vonatkoznak. Írjátok a vizsgalapra a baloldali oszlop betűinek és a jobboldali oszlop számainak helyes párosítását!

- | | |
|-----------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| a. Aristotelész | 1. A titokban való és felfedésre irányuló lét jellegzetesen emberi létmód |
| b. J.S. Mill | 2. Az ember erénye, hogy megvalósítsa/elérje a végső jót, amelyet mindig célként kell tekinteni. |
| c. I. Kant | 3. Az erkölcsi törvény az emberi akarat által bevezetett törvény, és ez a törvény az erkölcsi elv formájában teszi lehetővé az ember erkölcsi tetteinek felmérését. |
| d. Blaga | 4. A Legnagyobb Boldogság Elve csak azoknál a dolgoknál és tetteknél alkalmazható, amelyek boldogságot eredményeznek. |
| | 5. A boldogság a fájdalom és a szenvedés hiányát jelenti. |

16 pont

B. Érveljetez, hozzávetőlegesen tíz sorban „*az ember szabadságra ítéltetett*” kijelentés mellett vagy ellen!

8 pont

C. Alkossatok egy olyan példát, amelyen keresztül igazoljátok a *kötelességből végrehajtott cselekedetek* szerepét/fontosságát az ember gyakorlati tapasztalatában.

6 pont

III. TÉTEL

(30 pont)

A. Olvassátok el figyelmesen az alábbi szöveget:

Emberként létezni eleve eltávolodást jelent az azonnalítól a titokba való behelyezkedés révén. Az azonnali nem létezik másért az ember számára, csak azért, hogy meghaladja (...) Felfedő kísérletein keresztül az ember alkotóvá válik, és nevezetesen általában a kultúra alkotójává (...) A közvetlenségben-való és a biztonságra irányuló létmódot nem lépi át egyetlen egy állat tudata sem (...) Mindazonáltal az állattól teljesen idegen „a titokban való és felfedésre irányuló léte” és idegenek tőle az életnek ebből a létmódból következő arányai és bonyodalmái.

(L. Blaga, *A metafora születése és a kultúra értelme*)

Vărszoljaok a következő kérdésekre:

1. A szöveg alapján említsétek/nevezzétek meg a létezés két horizonját! **4 pont**
 2. Tegyétek nyilvánvalóvá, hozzávetőlegesen fél oldal terjedelemben *az emberi természet és a kulturális alkotás* közötti összefüggést! **10 pont**
 3. Fogalmazzátok meg személyes véleményetek a szövegben megjelenő filozófiai nézőpont időszerűségére vonatkozóan! **6 pont**
- B. Az esélyegyenlőség** a demokratikus társadalmaknak egy elfogadott elve.
1. Nevezzetek meg három olyan objektív esélytípust, amellyel egy középiskolai végzettségű élhet! **6 pont**
 2. Szemléltessétek egy konkrét példán keresztül *az esélyegyenlőség* elvének alkalmazását egy demokratikus társadalomban! **4 pont**